

Lgr 80 tar form

Nya mål och riktlinjer för grundskolan har nu fastställts av regeringen. Motsvarande avsnitt i hitillsvarande läroplaner har varit i stort sett oförändrade sedan snart 20 år. De ändringar som gjordes i målkapitlet inför Lgr 69 bestod till exempel huvudsakligen i en språklig modernisering. Nu är det fråga om en fullständig nyskrivning, såväl av målavsnittet som av läroplanen i dess helhet. Det är en stor händelse.

Just de inledande avsnitten i den gamla läroplanen har under årens lopp dragit på sig mycken kritik. De har varit alltför abstrakta, "poetiska", motsägelsefulla, har det heter. En och annan ironisk kommentar har nog varit mindre väl genomtänkt. Till exempel bör man ju knappast vänta sig att känna igen sin egen skolverklighet i läroplanens målbeskrivning – om det ska vara någon mening med mål, ska de ju ange varthän man bör sträva, inte var man just nu befinner sig. Och målens motsägelsefullhet beror nog mindre på oskickliga läroplansskrivare än på att samhällets pluralism med nödvändighet återspeglas i läroplanen.

"Ideologiskt snack", vad det nu är, och "de pedagogiska klättermössens ordsvall", vilket nog hänför sig till SÖ, leder till att de beslutna grundar privatskolor.

Vi tror att Göran Kalin härmed klart visat, varför vi ej kan samarbeta med SACO/SR eller LR. Men vi skall likväl ej dra till med att vi avskyr SACO/SR eller LR. Distans är dock bäst, i varje fall för oss. ■

I själva verket kan det finnas skäl att ägna den gamla läroplanens "poetiska" delar en sista vänlig tanke, nu när de snart förpassas till historien. Det var hur som helst något nytt och nästan unikt, då samhället på detta sätt lade fast och för allmänheten utförligt redovisade en ideologi och långsiktig målsättning för verksamheten inom en av sina breda sektorer. Tidigare än många andra tvingades skolans folk därigenom in i en nyttig men smärtsam diskussion om de övergripande målen och de vardagliga medlen i sitt arbete.

Men visst är det mycket som varit skevt i Lgr 69. Långsiktiga mål, bindande bestämmelser och pedagogiska resonemang blandas där på ett förvirrande sätt. Till en del beror detta på att vissa delar av läroplanen utfärdats av regeringen, andra av SÖ. Särskilt är det SÖs delar som ansetts vara både alltför vagt utformade för att ge tillräcklig vägledning och alltför hårt styrande för den önskvärda decentraliseringen.

Det grepp som man nu tagit innebär att regeringen ska fastställa hela läroplanen. Denna gång bemyndigas inte SÖ att utfärda ett enda avsnitt. Det är ett av många tecken på det misstroende som utbildningsdepartementet numera tycks hysa för sitt skolverk. Att även kommentardelen, som SÖ håller på att utarbeta, ska fastställas av regeringen tycks stämma illa med strävan efter decentralisering. Men man får hoppas att detta bara betyder att regeringen vill se till att kommentarmaterialet inte blir alltför styrande utan just så öppet och diskuterande som avsågs i förra vårens läroplansproposition.

De nya mål och riktlinjer, som grundskolan nu fått, presenteras utförligt på annan plats i detta nummer. Tolkningen och värderingen av dem kommer att syssel-

sätta oss lång tid framöver. Det första intrycket är dock starkt positivt. Här finns just det praktiska, konkreta grepp som efterlysts. De verbala grannlåten är sparsam. De pedagogiska filosoferandet är undanträngt. Målavsnittet lyfter fram några få nyckelbegrepp – utbildningens likvärdighet, kunskaper och färdigheter, fostran och utveckling. Riktlinjerna är utformade för dagens skolorganisation. Där finns inte bara principresonemang utan också definitioner, bestämmelser och ansvarsfördelning. Det är en läroplan som torde kunna både förstås och användas.

Glädjande är också att det vi under åtskilliga decennier uppfattat som en pedagogiskt progressiv utveckling får klart och starkt stöd i den nya läroplanen: samlade arbetsområden, elevaktiva arbetssätt, en undersökande metodik m m. Mer genomfört än någonsin förr är också elevinflytandet inskrivet. Varje gång det talas om pedagogiskt arbete – planering av undervisningen, val av läromedel, skoldagens utformning m m – så påpekas att detta ska lärare och elever besluta om **tillsammans**. Men också elevernas ansvar är framskrivet starkare än förr. Det ger bilden av en skola där rättigheter är förenade med skyldigheter och där omsorgen om eleverna inte är ett hinder för att ställa krav och fostra. Det ser ut som en bra skola.

Frågetecknen finns dock. Några av dem gäller det pedagogiska planeringsarbete som ska ske på varje skolenhet. Det kallades i läroplanspropositionen förra våren för "den tredje läroplansnivån". I regeringens riktlinjer talas det om arbetsplaner som utarbetas ena gången "för skolan", andra gången "för arbetsenheten". Vad menas? Ska det finnas en arbetsplan för varje skolenhet eller för varje arbetsenhet inom skolan? Ska det finnas arbetsplaner för båda dessa nivåer? Hur ska de då förhålla sig till varandra?

Vad menar DN?

Häromdagen läste vi i DN på ledarplats (9/2) om statsrådet Mogårds initiativ att bilda en rikskommitté mot våldet i skolan. Lärarna hade anslutit sig till den, sades det, men elever och föräldrar hade nu tagit avstånd från idén. "Därmed torde kampanjen vara död", förklarade DN.

Så tar ledarsignaturen sats igen och säger, att om nu lärarna "finner saken angelägen" (vilken sak?), så borde de ta tillfället i akt att genomgå fortbildande sommar-kurs "om alkohol och om norm- och attitydbildning – just för att

förbättra skolmiljön". Sådana kurser kunde anordnas, om bara inte lärarorganisationerna förklarat dem i blockad. Och nu kapitulerar regeringen inför lärarnas motstånd, utropar den otröstliga ledarsignaturen, "precis som regeringen tidigare gett upp flera av SIA-reformens idé på grund av lärarmotståndet".

Vad menar lärarna?, ryter herrsignaturen till i ledarrubriken. "Har lärarorganisationerna sina medlemmar med sig när de gång på gång motsätter sig insatser för att komma till rätta med problemen?" Jo,

det har de. Ingen lärare vill förläggas sina tjänsteuppsdrag till tjänstgöringsfri tid. Regeringen handlar därför klokt, när den nu kapitulerar. Det är bara DN som framhårdar i gammalt trams om plikt och kall och dekorum.

Hur i Herrans namn ledarsignaturen kom in på så subtila ting, när det var tal om Britt Mogårds kampanj om skolvåldet, det är en gåta. Kanske det är som med den gamle historielektorn som i studentföreläsningen alltid med tre raska frågor kom in på Karl XII. ■

Under vilka former och av vem ska de utarbetas och fastställas?

Decentraliseringen av den pedagogiska planeringen är den kanske viktigaste delen av den grundskolereform vi nu ska genomföra. Därför är det viktigt att sådana frågor besvaras i det fortsatta läroplansarbetet. Lika viktigt är att man inser omfattningen och svårigheten i de nya planerings- och utvärderingsuppgifter som nu läggs på skolan. Ska dessa uppgifter klaras, krävs inte bara fortbildning utan ett avsevärt resurstillskott. Inför förhandlingsrådet har TCO-S redan anmält att man förutsätter att förhandlingar ska ske i dessa frågor innan läroplanen införs.

Ytterligare en oklarhet gäller just tidpunkten för den nya läroplanens införande. Enligt riksdagsbeslutet ska den gälla från läsåret 1982/83. Regeringen kallar den 1980 års läroplan – Lgr 80 – och föreskriver att den nya läroplanens mål och riktlinjer ska "präglä skolarbetet" redan från höstterminen 1980! Det gäller främst riktlinjerna för arbetssättet och tonvikten på grundläggande färdigheter men också "i övrigt viktiga inten-

tioner" i dokumentet. Vilka intentioner?

Särskilt med tanke på det så gott som omedelbara ikraftträdandet är det nu nödvändigt att de nya målen och riktlinjerna omgående trycks upp i massupplaga och sprids till skolans personal. Regeringen kan räkna med att läsintresset är stort. ■

Extra TCO-kongress 17 april

TCO-styrelsen har beslutat att kalla in en extra kongress till den 17 april, samma dag som TCOs representatskap sammanträder.

På den extra kongressen ska det väljas en ny ledamot samt en förste och andre suppleant efter de SALF-are som i och med förbundets utträde ur TCO blev obehöriga att ingå i TCO-styrelsen. Dessutom ska en ny revisor väljas.

En annan fråga som den extra kongressen måste ta ställning till är hur man ska täcka det inkomstbortfall som TCO drabbas av genom SALFs utträde. Hur mycket pengar det rör sig om är ännu inte helt klarlagt. Först när bokslutet för 1979 är klart, och det dröjer ytterligare några veckor, kan den ekonomiska situationen klarläggas.

Den extra kongressen kommer att hållas på TCOs kursgård Foresta, i Millesalen som då är renoverad. Inom TCO räknar man med att den nya konferenssalen kommer att bli flitigt använd som kongresslokal och tycker att det passar bra att TCOs extra kongress blir den första kongressen i den nya lokalen.